

๕๐๑๐๗๓๐๘ : สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

คำสำคัญ : ภาพเทพชุมนุม : ลวดลายผ้านุ่ง

นรินทร์ ยืนทน : ลวดลายผ้านุ่ง ภาพเทพชุมนุม จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ
วัดใหญ่สุวรรณาราม. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : รศ.ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์. ๑๐๑ หน้า.

จากการศึกษาลายผ้าสามารถจำแนกลายผ้าที่ปรากฏบนจิตรกรรมภาพเทพชุมนุมแห่งนี้
ได้เป็นกลุ่มดังนี้ คือ ลายดอกกลอย ลายประจายามดอกกลอย ลายกุตุ้น ลายราชวัติ ลายก้านขด ลายก้าน
แย่ง ลายกรอบสี่เหลี่ยมย่อมุม ลายขอ ลายเมฆอย่างจีน และลายดอกไม้ร่วง จากการเปรียบเทียบ
ลวดลายดังกล่าวพบว่า สามารถเทียบเคียงได้กับหลักฐานโบราณวัตถุประเภทผ้าโบราณทั้งที่พบใน
ประเทศไทยและต่างประเทศซึ่งหลักฐานที่พบส่วนใหญ่เป็นผ้าที่มาจากประเทศอินเดียแทบทั้งสิ้น
สอดคล้องกับช่วงเวลาของภาพจิตรกรรมคือสมัยอยุธยาตอนปลายซึ่งขณะนั้นการค้าแพร่พรณจาก
ประเทศอินเดียมีบทบาทค่อนข้างมาก มีเพียงลายเดียวเท่านั้นที่เชื่อว่าคงมีที่มาจากจีน คือ ลายเมฆซึ่ง
สังเกตได้จากลักษณะของลายอย่างชัดเจน แม้ว่าจะไม่พบผ้าดังกล่าวในประเทศก็ตาม ดังนั้น ลาย
ผ้าในจิตรกรรมแห่งนี้ ช่างคงมีแนวคิดมาจากลายผ้าจริงที่ได้พบเห็นและเป็นที่ยอมรับในสมัยนั้น

ในส่วนของการกำหนดอายุจากลายผ้าสามารถศึกษาได้ ๓ ประเด็น คือ ประเด็นแรก
ลายผ้าในงานจิตรกรรมคงมีความสัมพันธ์กับลายผ้าโบราณสมัยอยุธยาตอนปลายอยู่แล้ว
ประเด็นที่สอง ศึกษาเปรียบเทียบระเบียบของลายต่างๆพบว่าหลักฐานที่พบไม่เกินไปกว่าสมัย
อยุธยาตอนปลาย และประเด็นสุดท้าย สามารถเปรียบเทียบเฉพาะลายเพื่อกำหนดอายุได้ เช่น ลาย
พุ่มข้าวบิณฑ์ในผงดกลายก้านแย่ง เป็นต้น ซึ่งลักษณะของลายใกล้เคียงกับหลักฐานสมัยอยุธยาตอน
ปลายเช่นกัน

การแบ่งฐานันดรของเทพจากลายผ้า จากการศึกษาเห็นว่าไม่สามารถใช้ลายผ้าเป็น
เครื่องบ่งชี้ได้ เนื่องจากมีการใช้ลายซ้ำๆกันอยู่มากในเทพแต่ละองค์และจำพวก อีกทั้งเมื่อศึกษา
เครื่องทรงสิริภรณ์ประกอบ พบว่ามีได้สอดคล้องกันแต่อย่างใด จึงเชื่อว่า ไม่ว่าลายผ้าและเครื่อง
ทรงต่างๆอาจมิใช่ตัวกำหนดฐานันดรของเทพ หากแต่ความหลากหลายนั้นคงเป็นเทคนิคของช่าง
เพื่อหลีกเลี่ยงภาพซ้ำๆ อันขาดสุนทรียภาพเป็นได้

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

50107308 : MAJOR : ART HISTORY

KEY WORD : DEITIES MURAL : THE LOWER GARMENT PATTERNS

NARIN YUENTHON : THE LOWER GARMENTS OF DEITIES DEPICTED ON
MURAL IN THE UBOSOTHA AT WAT YAISUWANARAM, PHETCHABURI PROVINCE.
INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASST. PROF. SAKCHAI SAISINGHA, Ph.D. 101 pp.

From the study of patterns of lower garment in deities mural, it is found that there are 10 patterns of lower garment classified viz Dok Mai Loi pattern, Prajamyam Dok Mai Loi pattern, Four-petalled flower pattern, Ratchawat pattern, Kan Khot pattern, Kan Yang pattern, Rectangular pattern within recess, Hook pattern, Chinese cloud pattern and Dropped flower. From the comparison, there are some ancient lower garment found in Thailand and foreign lands which are significant evidences to support the study. Most of evidences are found in India and it conforms to the period of murals in the end of Ayutthaya period that a finery commerce between Thai and India is in a golden age. But there is only one pattern which comes from Chinese affection. It is a Chinese Cloud pattern which we can see obviously about the pattern style. Although it is not found in Thailand, the inspiration which the artists painted this pattern might be that because they created from their experiences or popularity in that time.

About the lower garment's age specification, there are three points for consideration. Firstly, the pattern of lower garment in the mural of Wat Yai Suwannaram already correlates with the pattern of ancient lower garments in the end of Ayutthaya period. Secondly, the details of the evidences studied from the pattern are not elder than the evidences in the end of Ayutthaya period. And lastly, it can be studied on specific pattern for determining its age for instance, Poom Khoaw Bin pattern in pattern of Kan Yang which the details are similar to the details of the evidences found in the end of Ayutthaya period.

According to the division of God studied from the lower garment's pattern, it is found that we cannot indicate it clearly because some patterns are used repeatedly many times in each God or groups of God. Moreover, when we studied about the God's accessories, it is found that there is no relation between the pattern and the accessory. So it is believed that styles of patterns and accessories are not the determination of God division, but it might be created just for making arts to have more variety and esthetics.